

Тақриз

**ба автореферати диссертатсияи Бобочонова Мадина Ҳайдарчонова
дар мавзӯи «Таҳаввули симои шахсияти таърихӣ дар адабиёти тоҷик
(дар мисоли образи Темурмалик)» барои дарёфти дараҷаи илмии
номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.01. - Адабиёти тоҷик**

Баҳрабардорӣ аз таърихи миллӣ ва тасвири симои ашхоси адабиву таърихӣ дар адабиёти бадеӣ собикаи тӯлонӣ дошта, дар омӯзишу таҳқиқи он нақди адабӣ низ бетаваҷҷӯҳ нест. Таърихи нақди адабӣ маълум менамояд, ки муҳаққиқони тоҷик ба омӯзиши ҷанбаҳои таърихии адабиёти бадеӣ тавачҷӯҳи хоса дошта, таҳлилу хулосахояшонро дар рисолаҳои арзишманди худ ҷой доданд. Мусаллам аст, ки дар адабиёти тоҷик рӯҷӯ ба гузаштаву имрӯзи халқ, ба тасвир гирифтани симоҳои маъруфи асотирию таърихӣ, адибону равшанфикрони маъруф ба ҳукми анъана даромадааст. Адибони тоҷик марҳилаҳои муҳталифи зиндагии халқ ва муборизаву ҷонбозиҳои ҷавонони ҷасуру ғаюр, муборизони роҳи озодию истиқлолиятро басо ҷолибу барҷаста ба тасвир гирифтаанд, ки боиси муассириву ҷолибӣ ва нерӯмандии ҷанбаи воқеии асарҳо гардидаанд. Омӯзишу таҳқиқи ҷойгоҳи таърих ва қаҳрамонони таърихӣ ҷиҳати дарки масъалаҳои маърифати таърихӣ, ҷанбаҳои воқеиву таҳайюлӣ ва дараҷаи инъикоси ҷеҳраи ашхоси таърихӣ дар адабиёти бадеӣ муҳим мебошад. Ҷоиз ба зикр аст, ки ҳарчанд солҳои охир дар адабиётшиносии тоҷик тавачҷӯҳ ба таҳқиқи осори бадеии таърихӣ ва мақоми шахсиятҳои таърихӣ ғустариш намуда истодааст, вале ҷойгоҳи яке аз қаҳрамонони шинохтаи халқи тоҷик Темурмалики шӯҷӯ камтар мавриди омӯзиш қарор гирифта, бетартид, дар адабиётшиносии имрӯзи мо ҷунин паҷӯҳиш судманду мавриди ниёз аст. Аз ин рӯ, баррасиву таҳқиқи мақоми ин шахсияти таърихӣ дар рисолаи илмии унвонҷӯ Бобочонова Мадина Ҳайдарчонова «Таҳаввули симои шахсияти таърихӣ дар адабиёти тоҷик (дар мисоли образи Темурмалик)»-ро метавон яке аз қорҳои муҳим дар ин самт унвон қард.

Муҳаққиқи ҷавон кӯшиш намудааст, ки дар се бобу ҳафт ҷаслу ҷордах зерҷасли рисола рӯҷеъ ба заминаҳои тазоҳур ва ташаққули симои бадеии шахсиятҳои таърихӣ дар адабиёти тоҷик, ҷойгоҳи образҳои таърихӣ дар рушди адабиёти бадеӣ мулоҳизаронӣ намуда, муҳтассоти насри таърихии тоҷик, роҳу усулҳои таҷассуми симоҳои шахсиятҳои мубориз ҷун Муқаннаъ, Исмоли Сомонӣ, Темурмалик, Восеъ дар адабиёти тоҷик, мақому аҳамияти қорнамоиҳои Темурмалик дар қиёс бо осори таърихӣ дар заминаи ҷинсҳову навҳои адабӣ ва сабки ниғориши адибони тоҷик, ҷанбаҳои

вокеиву тахайюлии образофарии адибон, омилҳои густариши тавачҷӯх ба симоҳои таърихӣ дар замони истиклолияти миллии кишвар мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд. Гузашта аз ин, қорномаи Темурмалик ҳамчун намунаи олии ватандӯстӣ дар адабиёти бадеии бархе халқҳои мавриди омӯзиш қарор гирифта, бо тавачҷӯх ба осори таърихиву илмӣ бурду бохти адибон дар офаридани ин чехраи таърихӣ муайян карда шудааст. Дар маҷмӯъ, рисола дар шинохти ҷойгоҳи шахсияти таърихии Темурмалик дар осори бадеӣ ва муайян кардани вежагиҳои ин осор дар иртибот бо анвои адабӣ ва сабки адибон муҳим мебошад. Унвонҷӯ масъалаҳои гузашташударо хеле хуб мавриди омӯзиш ва таҳлилу баррасӣ қарор дода, андешаҳои ҷолибу асоснок ифода намудааст.

Арзиши назарӣ ва амалии рисола дар он зоҳир мешавад, ки муаллиф оид ба масоили ҷойгоҳи симоҳои таърихӣ, бахусус, Темурмалик ва таҳаввули он дар адабиёти тоҷик ва ҷаҳон нуқтаҳои муҳими назарӣ ва амалиро баррасӣ карда, ҳоса дар боби аввали диссертатсия, ки ҷанбаи пурқуввати назарӣ дорад, хусусиятҳои насри таърихӣ ва таҷассуми симои ашхоси таърихро дар адабиёт мавриди таҳқиқ қарор додааст. Омӯзишу таҳлилу мақолаву рисолаҳои донишмандони маъруфи тоҷик, ҷамъбасту ҳулосабарориҳои унвонҷӯ ҷиҳати муайян намудани воқеият ва тахайюл дар офариниши образи Темурмалик мусоидат мекунад. Рисолаи мавриди назар бо омӯзиши ҳамачонибаи таҳаввули шахсияти Темурмалик, таҳқиқи тасвирпардозиву чехранигорӣ ва характерофаринӣ аз ҷониби адибони гуногун имтиёз дорад.

Унвонҷӯ зарурати баррасии мавзӯро дуруст шарҳ дода, мақсад ва вазифаҳои худро амиқу дақиқ таъин мекунад, ки аз огоҳии ӯ бо равишҳои судманди қори илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

Ҷоиз ба қайд аст, ки тарзи ҷойгузорию мавод, дастабандиву таҳлилу асарҳо, истифодаи адабиёти илмӣ, ба доираи баҳс кашидани матлабҳои мавриди таҳқиқ аз малакаи қорию муаллиф дарак медиҳанд. Аз мӯхтавои рисола маълум мешавад, ки муаллиф ҷиҳати муайян намудани симои Темурмалик дар адабиёти тоҷик ва хориҷа асарҳои зиёдеро мутолиаву таҳқиқ намуда, аз мақолаву асарҳои илмӣ фаровон истифода кардааст. Феҳристи истифодашуда низ тибқи муқаррароти муайянгардида таҳия шудааст. Фишурдаи рисола бо сабки ҳосаи таълиф ба қалам омада, талаботи сохтор риоя гардидааст.

Бо вучуди фаровонии дастовардҳо дар автореферати диссертатсия баъзе норасоӣҳо низ ба назар расиданд, ки ислоҳи онҳо ба манфиати қор хоҳад буд. Аз он ҷумла, ба андешаи мо, таҳаввули симои Темурмалик дар муқоиса бо симоҳои дигари таърихӣ ба таҳқиқ гирифта нашудааст, ҳол он ки чунин усули таҳқиқ имкон фароҳам

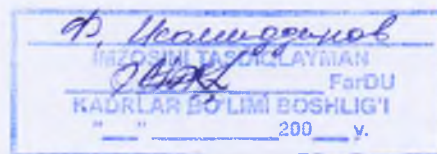
меовард, ки роҳу усулҳои тасвир ва бурду боҳти адибон дар ин замина возеҳтар пади ояд.

Дар маҷмӯъ, фишурдаи рисолаи Бобочонова Мадина Ҳайдарҷоновна ҷавобгӯи талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, муаллифи он шоистаи дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.01.-Адабиёти тоҷик мебошад.

Номзади фанҳои филологӣ
дотсенти кафедраи забоншиносии
Донишгоҳи давлатии Фарғона
Суроға: 150100, Ҷумҳурии Ўзбекистон
Шаҳри Фарғона, кучаи Мураббийён 19
Тел: (+998) 990671044
E-mail: Farhodisomididinov44@gmail.com

Farhod

Исомиддинов Фарход

Номзади фанҳои филологӣ
дотсенти кафедраи забоншиносии
Донишгоҳи давлатии Фарғона
Суроға: 150100, Ҷумҳурии Ўзбекистон
Шаҳри Фарғона, кучаи Мураббийён 19
Тел: (+998) 932700605
E-mail: ehtiyot1973@yandex.ru

Ehtiyot

Эҳтиётхон Ибрагимова

Имзои Ф. Исомиддинов ва
Э. Ибрагимова тасдиқ мекунам:
Мудири шӯъбаи кадрҳои
Донишгоҳи давлатии Фарғона:
Суроға: 150100, Ҷумҳурии Ўзбекистон
Шаҳри Фарғона, кучаи Мураббийён 19
Тел: (99873) 244-44-02, Faks: (99873)244-4493
E-mail: fardu_info@umail.uz

Madina

Ж. Дадабоева

